

Sammendrag:

Effektkatalog for trafikksikkerhetstiltak

Denne rapporten presenterer en effektkatalog for trafikksikkerhetstiltak. Effektkatalogen er ment som en del av grunnlagsmaterialet for Statens vegvesens arbeid med revisjon av Nasjonal transportplan for perioden 2010-2019. Det er utgitt to tidligere utgaver av effektkatalog for trafikksikkerhetstiltak. Disse kom ut i 1994 (Elvik og Muskaug, 1994) og i 2002 (Elvik og Rydningen, 2002). De første tre kapitlene forklarer bakgrunnen for Effektkatalogen, viser hvordan effekter er differensiert etter skadegrad og gir en oversikt over tiltak som inngår i Effektkatalogen.

Kunnskap om spesifikke effekter av trafikksikkerhetstiltak er sammenstilt i kapittel 4. Med spesifikke effekter av trafikksikkerhetstiltak menes de effekter et bestemt tiltak har på antall skadde eller drepte der hvor tiltaket gjennomføres. Eksempler på spesifikke effekter av tiltak er virkningen på trafikksikkerheten av å bygge om et kryss til rundkjøring, av å sette opp vegbelysning på 1 km veg, eller av å fordoble antallet promillekontroller. Denne delen omfatter beskrivelser av tiltakene, faglig bakgrunn for virkningen på trafikksikkerhet og en oppsummering av resultater fra empiriske undersøkelser av virkninger på ulykker. Spesifikke effekter er oppgitt for tiltak innenfor Statens vegvesens ansvarsområde, samt for andre, utvalgte trafikksikkerhetstiltak som anses for å ha et potensiale for å bedre trafikksikkerheten i Norge. Effekttallene bygger i de fleste tilfeller på Trafikksikkerhetshåndboken (Elvik, Mysen & Vaa, 1997) som er under fortløpende oppdatering, eller på empiriske undersøkelser av tiltak, som ikke inngår i Trafikksikkerhetshåndboken. De spesifikke effektene er, så langt det er mulig, differensiert etter skadegrad. Effekter er oppgitt for skadegradene drepte, hardt skadde og lettere skadde, samt for drepte eller hardt skadde samlet, og for alle skadde eller drepte (inkl. lettere skadde). Det faglige grunnlaget for å differensiere effekter etter skadegrad er i mange tilfeller dårlig. Det foreligger her et betydelig forskningsbehov. De spesifikke effekter av tiltak som oppgis er ment som grunnlag for detaljerte konsekvensanalyser av enkeltprosjekter.

Kostnadseffektivitet og nytte-kostnadsverdi for en del trafikksikkerhetstiltak innenfor Statens vegvesens ansvarsområde er analysert i kapittel 5. Med kostnadseffektivitet menes hvor stor nedgang i antall drepte, drepte eller hardt skadde, og drepte eller skadde i alt et tiltak kan forventes å medføre, regnet per million kroner det koster å gjennomføre tiltaket. Kostnadseffektivitet er i denne rapporten beregnet for utvalgte trafikksikkerhetstiltak innenfor Statens vegvesens ansvarsområde. Dette omfatter spesielle trafikksikkerhetstiltak på vegnettet, samt trafikant- og kjøretøytiltak. Kostnadseffektiviteten til hvert vegtiltak er beregnet for ulike trafikkmengder. Tallene som oppgis er ment til bruk ved oversiktsplanlegging og budsjettering av trafikksikkerhetstiltak, med sikte på å anslå hvor stor reduksjon i antallet skadde eller drepte i trafikken det er mulig å

oppnå innenfor et gitt budsjett. For å kunne bruke tabellene med kostnadseffektivitetstall på denne måten, må brukeren:

- (1) Bestemme størrelsen på budsjettet,
- (2) Anslå gjennomsnittlig trafikkmengde (ÅDT) på steder der tiltaket er aktuelt,
- (3) Anslå antall steder, eller antall kilometer veg, der tiltaket er aktuelt,
- (4) Angi hvilke ulykkestyper som primært ønskes påvirket.

I denne delen av effektkatalogen er det også gjort nytte-kostnadsanalyser av tiltakene, der også virkninger med hensyn til framkommelighet og miljø er medregnet. Disse analysene tyder på at de fleste tiltakene gir en nytte som er større enn kostnadene.

Hvordan kunnskap om effekter av trafikksikkerhetstiltak og deres kostnadseffektivitet kan benyttes ved oversiktsplanlegging av trafikksikkerhetstiltak og utarbeiding av detaljerte konsekvensanalyser er forklart i kapittel 6. Denne delen av effektkatalogen forklarer hvordan de to første delene av den kan brukes ved planlegging av trafikksikkerhetstiltak. Hovedproblemstillingen som behandles i denne delen av effektkatalogen, er hvordan virkningen på antallet skadde eller drepte i trafikken av et trafikksikkerhetstiltak, eller de kombinerte virkninger av et sett av tiltak, kan beregnes.